

L. Ulrych: V Československu se pražské jaro lidí hledalo cestou svobodným směrem. Dnes to musíme dělat tak

Popis

Dubně ekovo vedení KSČ v roce 1968 přišlo s programem socialismu s lidskou tváří, jenž byl odpovědí na deziluzi z dvaceti let vlády KSČ a budování společenského a ekonomického systému, který má být humánnější a spravedlivější než liberální kapitalismus západního světa. Akce na program KSČ předstávala snahu reformních komunistů znovu navázat na původní ideu osvobození lidí od tlaku, vrátit mu důstojnost zadržovanou stalinismem.

Situace roku 1968 není nepodobná té době. Mnoho lidí je zklamáno z listopadového převratu, který nerealizoval celou řadu emancipačních a sociálních slibů revoluce. Ať už kvůli životní úrovni, nedaří se nám dohnat vyspělé země a přitom ekoložit státní ekonomiky s názkou přidanou hodnotou.

Prohlubuje se nerovnost mezi regiony, která je umocněna špatnou hospodářskou politikou a neschopností zajistit ve znevýhodněných regionech sociální práva zdejších lidí, mimo jiné adekvátní školství. Absence dostupného bydlení, jedním z základem lidských potřeb, vytváří novodobou formu nesvobody.

Jedním ze slibů listopadu 1989 bylo zajištění sociální spravedlnosti, aby silní, mocní a bohatí nemohli zneužívat slabosti druhých k vlastnímu sebeobohacení. Od devadesátých let to však jde o sociální spravedlnost od deseti k pěti, a to zejména v dobách pravicových vládních. Bohatší se podařilo prolobovat snížením daní o polovinu, zatímco zdanění lidí s podprůměrnými a průměrnými příjmy se zvýšilo.

K ziskům náměsíčně proti společenskému vlivu začíná se v současném volebním období přidávat zvýšení DPH a povinnosti pro OSVČ, které zatím více ty malí a střední, zatímco prospívá je nejbohatším. Výsledkem je razantní nárůst majetkové a příjmové nerovnosti. Jedno procento nejbohatších vlastní tolik, co celá střední třída dohromady, zatímco deset procent nejbohatších vlastní zhruba sedmdesát a osmdesát procent veškerého

majetku. Tuto fresku dokresluje fakt, že mnohé firmy zneužíly energetické krize a zvýšily ceny svých výrobků na rekordní úroveň. Příklad je velkou měrou k nárůstu cen.

V devadesátých letech vznikla novodobá oligarchie, která má prostě ednictvím majetku a peněz z vlády a roli páni formování politiky. Trvale se tím porušuje demokratická rovnost občanů v ovlivňování veřejných věcí. Prostě ednictvím kontroly veřejný majetek oligarchie formuje veřejný majetek náve své prospěch. A kolství, místo aby vyrovnávalo šance dělat s rozdílnými rodinnými zázemími, naopak páni urychlují prohlubování nerovnosti. Konzum se stává náhradou za smysluplný život v době, kde se jistoty rozpadají. Falešnost cesty nalození zbleskání a tímto stá ve spotřebě dokazuje nárůst lidí s psychickými problémy a prodeje antidepressiv.

Pokud v roce 1968 ukončily snahy o reformu systému tanky, dnes nikdo eho podobného nená tře eba aby banky požlou své zaměstnance do moci, kde jim páni knou status nezaujatých odborníků a dají jim prostor, aby donekonečna tvrdili, že alternativní souasně politice škrtně nená možnosti.

Naše společnost je tímto po páti letech od sametové revoluce zralá na to, aby se zastavila a položila si otázku, kterou si pokládali obyvatelé Československa před páti lety: Nesešli jsme z cesty? Skutečně jsme chtěli toto?

Trh s lidskou tvářičkou

Musíme sebrat kuráž a páni iznat si, že se od listopadu 1989 podařilo v naší zemi učinit mnoho dobrého, ale bohužel, nebylo vždycky veřejně dobrého; prostě rozejít se s touto minulostí, pokud to nebylo dobrým újijeme-li slov, která v roce 1968 vyřkl tehdejší páni edseda parlamentu Josef Smrkovský.

Obrovským problémem je, že vlada a ani souasně opozice v Poslanecké sněmovně nemají žádnou konkrétní představu, kam by se měla naše země ubrát. Pokud nechceme, aby se problémy naší republiky ještě zhoršovaly, je třeba páni ijít se skutečně nou vizí. Škejme já tře eba aby trh s lidskou tvářičkou .

Po zkušenostech s trhem bez právní úpravy vidíme, že nedokážeme celou řadu problémů vyřešit a ponecháváme mnohým dokonce i základní potřeby neuspokojené. Trh nemůže být sám o sobě, ale nástrojem uspokojování potřeb, a proto nutná je regulace.

Je třeba eba změnit náhled na svět, ale není třeba objevovat Ameriku. Stačí okopávat ten rakouský, díky němu bychom dokázali efektivně snižovat schodky státního rozpočtu, ulehčit život chudším a stát se ednějším a dříve, zatímco bohaté a velké firmy by začaly platit své daně na daních.

Ze zkušeností prostě edk bychom mohli začít investovat do rozvoje regionů, zajišťovat rovnou rozvoj naší země, investovat do inovací a vývoje. Musíme právní itom zajistit, že z automatizace a digitalizace nebudou profitovat jen velké firmy, ale také obohatí celou společnost, nebo zvýšení produktivity ekonomiky jako celku umožní právní i zachování výše platit snížení délky pracovní doby. Bohatství se totiž nemělo být jen výše na jeho platu, ale také množství času, který máme k dispozici novat našim blízkým a sobě samotným.

Součástí tohoto projektu musí být i moderní ochrana spotřebitelů, jež bude braně opravdu výše a dokážeme mimo jiné zajistit, že stejné zboží u nás nebude dražší a málo kvalitní než v zahraničí. Musíme umožnit lidem, aby se stali co nejvíce samostatnými i generovali elektrickou energii, aby velcí producenti nemohli zneužívat situace a vydílat obrovské peníze na náklady a úkor v období krize.

Ákolství je nutná začít vnímat jako rezort, který drží klíč k budoucnosti, a reformovat ho do podoby, jež nebude jen sloužit naší ekonomické potřebě, ale právní edevším bude pomáhat a k tomu, aby svět opravdu porozuměl. V neposlední řadě bude třeba eba právní e řešit problémy adaptace na změny klimatu, minimalizovat jeho dopady na zdraví lidí a zajistit spravedlivou transformaci ekonomiky.

O tom, co výšechno by mělo být součástí reformního programu pro naši zemi, by šlo psát ještě dlouho. V každém případě veškeré snahy musí stát k důstojnosti, zdraví i planetě ohleduplněmu životu lidí.

Malá ten, kdo zná jen malá čísla

Tento projekt bude mít bezpochyby řadu odpůrců, kteří, kterým snahám privilegia a zisky ze slabosti ostatních, budou vytvářet mocný protitlak vůči i reformním snahám zkvalitňujícím život drtivé většině obyvatel. Humanizace naší společnosti je totiž možná jen tehdy, pokud to bude lid, a nikoli velké firmy a oligarchové, kdo bude udívat směr politiky. Nutným předpokladem k tomu bude omezení možnosti velkého kapitálu financovat politickou stranu.

Mnoho lidí má nárok namítnout, že takto vytyčená cesta je příliš šlápit nebo dokonce radikální. Není tomu tak. Nejradikálnější lidé nejsou ti, kdo chtějí v životě nic, ale ti, kteří tvrdí, že změny nejsou potřeba. Tento alibistický přístup stojí na počátku mnoha našich problémů, ale v případě lidstvem vyvolaných klimatických změn začíná podlézat většina z nás, na kterou jako druh sedíme.

Lidstvo je nikdy nemělo tolik možnosti a nástrojů k řešení ekonomických a sociálních problémů a zároveň nikdy tolik nevyužilo tohoto potenciálu k jejich dalším prohlubování.

Jinak je nejen možná, ale i reálná uskutečnitelná. Musíme však chtít. Jestliže naši předci dokázali o spravedlivější a svobodnější společnosti nejen snát, ale i hledat cesty k jejímu vytvoření, my o to musíme usilovat tak, aby ať už eba i lidé.

Problémy naší společnosti a civilizace jako celku nám nedovolují ten luxus, abychom byli minimalisty. Jak řekl Svatopluk Čech: „Slib jenom ten, kdo v sebe ztratil věru, a malá ten, kdo zná jen malou část.“

autor je zastupující redaktorka Sociálně demokratické strany

Článek byl uveřejněn v Deníku Referendum 21. 8. 2023 odkaz [zde](#)

Datum vytvoření článku

21.08.2023